

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ulica Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
 Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 30-39
 Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 18
 CENA: posamezna številka L 20. — Naročnina:
 mesečno L 85, letno L 1.020. — Za inozemstvo:
 mesečno L 150, letno L 1.800. — Poštni čekovni
 računi: Trst stev. 11-7223, Gorica stev. 9-18127

Leto V. - Štev. 17

Trst - Gorica 27. aprila 1951

Izhaja vsak petek

ŠTIRI LETA

Letos dopolnjuje naša »Demokracija« četrto leto svojega obstoja. Dne 25. aprila 1947 je namreč izšla njena prva številka.

Misel o slovenskem demokratičnem glasilu pa se je pričela porajati že prej. Njene korenine segajo tja v jesen leta 1945, ko je že mnogim samostojnim slovenskim mozem postalo jasno, da vodi komunizem naš narod v pogubo. Toda poborniki slovenskega demokratičnega glasila in gibanja niso hoteli motiti občutljivega mednarodnega položaja v času priprav na italijansko mirovno pogodbo.

Niso se oglašali niti kot javni kritiki, ker bi to znalo škodovati, niti niso nastopali kot sodelavci, ker jim je to bilo onemogočeno. SIAU, OF in komunistična partija so hoteli imeti vse vodstvo v svojih rokah. S tem pa so seveda prevezli tudi vso odgovornost za delo, ki je bilo samo njihovo in pri katerem niso trpeli ne nasvetov, ne sodelavcev.

To zgodovinsko odgovornost slovenskih komunistov in njihovih takratnih sopotnikov je »Demokracija« odločno pribila v svojih prvih številkah. Nič ne more oprekat iznesenim dejstvom. Zato pa je bil toliko večji bes, s katerim so komunisti in njihovi prijatelji sprejeli nov svoboden glas tržaskih in goriških Slovencev. Z »Demokracijo« je ustala sila, ki je čeprav po svojih močeh skromna, toda odločna, načelna in pogumna prva s tiskano besedo razbila monopol, ki si ga je dotlej prisvajal komunizem nad javnim izražanjem in pisanjem zamejskih Slovencev.

Vrnimo se v duhu v tiste čase! Takrat »Demokracija« še ni imela soavtorstvom, nastopila je kot prva in bila je sama. V času, ko so novi oblastniki s silo propagande in odprtimi grožnjami, po potrebi z uboju in ugrabitvami, izvajali nad slovenskim življenjem politični teror, kakršnega v svoji notranji politični zgodovini naš narod dotlej še ni poznal, se je naša skupina ljudi, ki je pogumno dvignila v prah potepano zastavo svobode misli, prepričanja in izražanja. To je bilo nekaj nezasičane!

Ni čuda, da so komunisti in njihovi sodelavci izlili na »Demokracijo« in njene ustanovitelje ves svoj žolč. Toda manjkalo je stvarnih argumentov. Za svoje politične polomi je niso mogli dolžiti, ker so to bili skozi in skozi pošteni, narodni moške. Ja nemože je talarne monopoliste jugoslovansko-italijanskega bratstva strašno bolela. Pred svojimi očmi so morali gledati, kako jim svobodna beseda prvega slovenskega poveljnega demokratičnega glasila trga krinko z obraza. »Demokracija« je nesumljivo iskala resnico in ni hranila besed. V takratnem vzdušju je s tem govorilo pionirsko delo kasnejšega političnega razčiščenja.

Narod je pričel izpreledovati. V »Demokraciji« je dobil možnost, da da duška svojim praviim mišlim. V »Demokraciji« je spoznaval prvobitni vzor, ki so jih novopečeni komunistični voditelji prezirljivo gazili. »Demokracija« je postajal vedno bolj priznan glasnik pravega primorskega in sploh slovenskega srca in zavesti. Njen vpliv na narodno mnenje je rasel. Naš človek jo je čital z zanimanjem in vedno več je bilo taktih, ki so ji pritrjevali.

Komunisti in njihovi zaslepljeni ali neodločni sopotniki so uvideli, da novemu, pogumnemu glasilu svobodne besede ne bodo kos, ako ne uporabijo svojega zadnjega, sicer pa zanje običajnega sredstva: grožnje in sile. Ze dva dni po izidu prve številke »Demokracije« je Babič na njen račun prešerno izjavil, da bo »slovenski narod eno-dušno obsodil in uničil vse svoje sovražnike.« Takratni odbor SIAU, v katerem je sedelo tudi veliko oseb, ki so do danes že precej izpremenile svoje takratno gledanje, pa je na svoji seji dne 17. maja prišel do soglasnega sklepa, da predstavlja naš list izdajstvo nad slovenskim narodom.

Toda dogodki so pokazali, da se slovenskega naroda ne sme enačiti niti z Babičem, niti s SIAU-om. Vkljub njihovim prokletstvom, s katerimi so ji hoteli onemogočiti življenje, vkljub vsem njihovim nakanam, katerih so se poslužili, da bi jo uničili, je »Demokracija« živela, se razvijala in rasla. Svojo moč pa je pri tem črpala iz osnovnega vodila svojega delovanja: služiti narodu, zastopati vedno in povsod narodove potrebe in koristi, pred katerimi morajo stopiti v ozadje vsa ozka strankarska gledanja in sebičnosti. Taka bo ostala tudi v bodoče.

***

Kriza laburizma

Ostavki ministrov Bevana in Wilsona pomenita konec laburističnega poskusa?

Ostavka, ki sta jo v začetku tega tedna podala minister za delo Aneurin Bevan in minister za trgovino Harold Wilson, je pokazala nevarno razpoko ne samo v sklopu angleške vlade, temveč v sami laburistični stranki. Bolj kot kdaj koli v preteklosti je prav danes umestno istovetiti usodo sedanje angleške vlade z angleškim laburizmom!

Laburistični poskus in njegovi uspehi na polju podražavljanja histvenih panog narodnega življenja, so dokazali, kako se more skladno spajati misel o sodobni socializaciji javnega življenja z ustaljenimi zahodnimi demokratičnimi izročili.

Socializem in demokracija sta v povojni Angliji ustvarila pogoje za nagli dvig življenjske ravni angleškega ljudstva, ki je v teku zadnje vojne strašno trpelo, žrtvovalo vse svoje bogate gospodarske vire za zmago nad nacifašizmom in se po dobljenih zmagi izmučeno sesedlo na splošne narodne, gospodarske in politične ruševine. Le z upoštevanjem tega velikega gorja, ki se je kljub zmagi zrušilo na ponosno Anglijo, moramo razumeti nevhvaležno in za naše pojme skoro nerazumljivo potezo angleških vodilcev, ki so takoj po koncu vojne velikemu zmagovalcu in voditelju konservativne stranke Winstonu Churchillju odrekli zaupnico in s prepričevalno večino dvignili na oblast laburističnega prvaka Clementa Attleeya.

Laburisti niso prišli na oblast kot novinci. Svoj izdelani program so že večkrat preizkusili v obdobju med obema svetovnjima vojnama, ki so prevzemali iz konservativnih rok odgovornost za vodstvo državnega krmila. Iz razumljivih razlogov uspešnejše borbe proti komunistični nevarnosti so vnašali v svoje gospodarske načrte vedno bolj drzne zamisli, ki so močno presegale običajni okvir evropskega socialdemokratskega in celo socialističnega vladnega udejstvovanja.

Sedanja povojna laburistična državna stavba preseneča po drznosti svojih zamisli in dalekosežnosti svojih stvaritev. Podražavljenje prevoznih sredstev, težke industrije, zlasti pa zdravstva kaže uspešno prizadevanje podkovanjih gospodarstvenikov in politikov. Laburizem je v svoji zadnji povojni fazi sprotil navetaval ob uresničevanju svojega vladnega programa na najtežje ovire združene opozicije in vplivnih gospodarskih krogov. Rastjoča krivulja uspešnih programskih stvaritev je dobila svoj politični odraz v padajoči krivulji parlamentarnih uspehov. Danes sta obe silnici v nevarnem ravnotežju: zadostuje najmanjši sunek za prenos politične prednosti v konservativni tabor in za postopno uničenje gospodarskih in socialnih stvaritev laburizma.

Moramo si biti namreč na jasnem, da je uspeh laburistične vladne zamisli nujno vezan na ohranitev na oblasti. Izkazalo se je, da je to v demokratični in strankarski predstavniki obliki težko, ker v državi, ki ima svetovno odgovornost kot Velika Britanija, sovpadajo najrazličnejše silnice, ki stalno motijo odnosno preurejajo sproti dognana notranjopolitična ravnotežja. Laburizem se je s to

Nova kitajska ofenziva

Kot je bilo že dalj časa predvideno, so sprožili Kitajci svojo pomladansko ofenzivo na Koreji.

Vrhovni poveljnik sil OZN gen. Ridgway je opozoril javnost na nevarnost nove ofenzive, ki more biti odločilna zaradi temeljitih priprav. Ofenziva ni presenetila sil OZN, ki so jo v pripravnosti sprejele v polni izvedbi taktike premične obrambe.

V prvem zaletu so Kitajci prebili zavezniške erte na osrednjem bojišču in prodrle nekako šest kilometrov južno od 38. vzporednika. Nekaj zavezniških enic je obkoljenih, vendar jim sveže rezervne sile hitijo na pomoč.

Zanimivo je, da so izvedli Kitajci ofenzivo brez težkega orožja in tankov, zaradi česar pričakujejo drug še silovitejši komunistični naval, ki naj bi s težko vojno opremo izkoristil probno uspehe žrtvovane pešadije.

nujnostjo sprjaznili, ker noče v nobenem primeru kršiti demokratičnih načel pri izvajanju politične in parlamentarne borbe. V tem je njegova odlika in pomembnost! V tem je iskati razlogov za njegovo zmago in hitro uveljavitev. Če bo zaradi tega padel, bo treba iskati tudi za to razlogov ne v tej njegovi privrženosti demokratičnim načelom, ampak v novih silnicah, ki bodo s silovitim zaletavanjem v angleško politično stavbo odločno preokrenile politično ravnotežje na desno v konservativno ali pa — kar ni zaenkrat tako verjetno — v liberalno smer.

Laburizem je po koncu vojne napravil svoje gospodarske in socialne načrte in jih uresničeval z vida potrebnega dolgoletnega razvoja in s predpostavko trajnega oziroma trajnejšega miru na svetu.

Laburizmu je naenkrat zmanjkalo tal izpod zgrajene stavbe: zmanjkalo mu je izgledov za razpoložljivo daljše obdobje pri postavljanju strehe nad z muko zgrajeno stavbo zaradi ostrenja svetovnih prilik; zaradi vedno manjših izgledov za dosego željenega trajnega miru v svetu pa mu je zmanjkala tudi podstava nujnega mirnega razvoja.

Oboroževanje je zato bistveno o-majalo laburizem. Konec je narčne socializacije, ker je že velik uspeh za sedanjo angleško vlado, če bo mogla ohraniti neokrnjene vse dosedanje programske uspehe, ne da bi sploh stremela po novih! Vendar je dvomljivo, če bo mogla v celoti očuvati svoje stvaritve pred pretresi, ki se najvpljajo.

Dvig obrambne proizvodnje v svetu je povzročil hudo pomanjkanje tako imenovanih lahkih strateških kovin v Angliji. Uvažanje teh kovin je narekovalo vladni nujnost krčenja izdatkov na drugih poljih. Kje dobiti sredstva za oborožitev? Pri nižanju življenjske ravni ljudstva in krčenju izdatkov v socialne svrhe, predvsem v zdravstvu. Ukrep v tem smislu je vlada sprejela nerada, vendar se mu ni mogla ogniti, če se ni hotela odredi oborožitvenemu načrtu v skladu z obveznostmi vodilne članice Atlantske zveze.

Ukrep je dvignil ostre proteste v levem strankinem krilu in povzročil izstop iz vlade ministra za delo in vodilnega laburističnega sociologa Aneurina Bevana ter ministra za trgovino Harolda Wilsona. Bevan je zaslovel po svoji zdravstveni zakonodaji in social-

zaciji, ki ima pa to slabo stran, da je preveč birokratsko omrežena. Bevan se je odločno postavil proti okrnitvi socializirane zdravstvene službe. Na vprašanje, kako naj vlada dobi potrebna sredstva za svoj oborožitveni načrt, je odgovoril Bevan v imenu stranke levice, da je vladni oborožitveni načrt spričo angleškega gospodarskega stanja neizvedljiv!

Ta Bevanova izjava nam postavlja v pravo luč krizo, ki jo doživlja danes angleška vlada in z njo pravo posebno laburistična stranka.

Pravijo, da preide v Angliji vladna odgovornost v kritičnih trenutkih svetovnega političnega dogajanja v roke koalicijske vlade, običajno pod konservativnim vodstvom.

Notranjopolitični angleški razvoj in zunanjopolitične prilike v svetu so take, da bi take spremembe v Angliji danes opravičevale. Do teh sprememb bo pa prišlo posebno če bo padel v vođe še zadnji izgled za dosego sporazuma v svetu.

In to bo pomenilo konec povojnega, verjetno pa s tem ne zadnje-ga laburističnega poskusa v Angliji. — j.

Nova ameriška pomoč Jugoslaviji

Predsednik Truman je poslal predsednikom odborov senata in predstavnike zbornice za oboroževanje sile in zunanje zadeve pismo, v katerem sporoča, da je odobril nadaljnjih 29 milijonov dolarjev iz fondov za medsebojno obrambno pomoč Jugoslaviji za nabavo surovin in blaga, ki ga potrebuje za svoje oborožene sile. V pismu navaja, da Jugoslavija zaradi suše ne more izvažati živil in zaradi tega tudi ne finansirati uvoza surovin.

Predsednik Truman izjavlja, da se je pred tem korakom posvetoval z drugimi državami, ki so članice atlantske pogodbe. Opozoril je na svoje pismo kongresu z dne 24. novembra 1950, v katerem je označil Jugoslavijo kot strateško važno za obrambo severnega Atlantika.

Z današnjim zneskom dobi Jugoslavija drugo podporo iz fondov za medsebojno obrambno pomoč. Jeseni 1950 je prešla zaradi po suši povzročene kritičnega položaja 18 milijonov dolarjev iz MDAP, skupno s pomočjo ECA in posoji-

lom Izvozne-uvozne banke, kot nujno pomoč za čas do sprejema zakona o podpori Jugoslaviji v kongresu. Kongres pa je nato sprejel zakon, ki je odobril 50 milijonov dolarjev za nujno pomoč Jugoslaviji.

»New York Times« prinaša krajšo razpavo o ameriškem posojilu Jugoslaviji. List pravi:

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo pogoje ameriškega posojila Jugoslaviji v znesku 29 milijonov dolarjev. Najvažnejše je, da bo ameriška vlada imela nadzorstvo nad uporabo kupljenega blaga in da bo v Jugoslaviji pristala na to, da bo v zameno dobavljala take surovine, ki jih potrebujejo ZDA. Tu gre predvsem za vojaško dobavo in sklenjeni pogoji kažejo, da smo zelo previdno prišli do sklepa, da pomagamo Titu braniti njegovo državo pred sovjetskim napadom, bodisi neposrednim ali posrednim preko tretje sile. Važna je pomoč, ki je logična sestavina naše politike, na podlagi katere skušamo ustaviti napad in dajemo po-

moč onim državam, ki so pripravljene boriti se za ohranitev svoje neodvisnosti.

To so Jugoslovani pripravljeno storiti. Sicer nikakor ne bi tvegali odločnega in usodnega koraka, da so se obrnili na Washington, naj jim da sredstva za odpor proti Moskvi. Pri tem tvegamo tudi mi in naša pomoč se ne pomeni, da podpiramo jugoslovansko obliko vlade. To je je poteza za okrepitev zahodne obrambe in priznanje, da ima Jugoslavija ne glede na zanimiv političen razvoj, važen strateški položaj pri skupnem naporu proti vojni in zavojevanju.

Dulles o japonski mir. pogodbi

Na večerji, ki so jo priredili v Whittier Colledge v Los Angelesu v čast osebnega Trumanovega svetovalca, veleposlanika Johna Fosterja Dullesa, je leta imel govor, v katerem je podal pregled o pripravah in o osnutku mirovne pogodbe z Japonsko. Dulles je ugodno poudaril, da osnutek te mirovne pogodbe predvideva neodvisnost Japonske, ki naj bi kot svobodna država podprla svobodni svet. Japonska naj bi prispevala k skupni varnosti ostalih svobodnih narodov, ne da bi pri tem s svojim oboroževanjem ogrožala druge. Mirovna pogodba naj rehabilitira Japonsko kot enakopravno državo brez razločkov in obtežilnih pogojev, skratka mir z Japonsko naj bo mir sprave. Toda mirovna pogodba ne namerava razvdati japonskega naroda. Naj bi japonski narod živel v dobrih odnosih s svojimi sosedi, in zmagovalci naj nikar ne zlorablajo sedanje onemoglosti Japonske, da bi ji nalagali nepravičnih pogojev.

Letošnji pridelek pšenice v ZDA

Ameriško poljedelsko ministrstvo predvideva, da bodo v Združenih državah, ki je najvažnejši evropski dobavitelj pšenice, letos pridelali 256.022.730 hl ozime pšenice. V primerjavi s centvijvo v preteklem decembru je to za 60.783.771 hl manj, vendar bo zadoščalo za običajno povpraševanje domačega trga in za izvoz.

Pridelka jare pšenice pa še niso ocenili, ker te pšenice še v mnogih krajih niso posejali, če pa bodo farmarji posejali toliko jare pšenice, kot je predvidevalo poljedelsko ministrstvo v preteklem mescu, bo pridelek jare pšenice znašal približno 108.891.800 hl.

Skupen pridelek pšenice bo torej predvidoma 364.734.000 hl. Ta skupna količina je za 2.819.000 hl večja, kot je bil lanski pridelek, čeprav je neznatno manjša kot desetletno povprečje ameriške proizvodnje.

„Daily Herald“ o Bradleyevi izjavi

»Daily Herald« posveča v enem izmed svojih člankov pozornost izjavi načelnika združenih ameriških glavnih stanov generala Bradley-a, ki je dejal:

»Ne bomo izvalili vojne proti nikomur. Niti se ne bomo spustili v preventivno vojno proti našemu najhujšemu sovražniku, ker bi to prav gotovo uničilo mir.«

»Daily Herald« poudarja: »S svojim modrim pravilom glede korejske vojne je general le znova poudaril odločno stališče, ki ga že izraža izjava Attleeya in Trumana, namreč, da je treba storiti vse, kar je mogoče, da se omeji sedanji spor.« Cilj je določen z jasnimi besedami. V izjavi je zanikana vsaka želja, da bi se razširilo sedanje vojskovanje z bombardiranjem in oporišč na Kitajskem ali z razširjenimi vojaškimi nastopi izven korejskega bojišča. Ta odločna izjava — pripominja list — je še prav posebno dobrodošla in je popolna v skladu z zagotovili, ki jih je dal naš zunanji minister Herbert Morrison v spodnji zbornici. Prihodnji korak je treba storiti na podlagi tega skupnega sporazuma in treba je najti novo in določnejšo izjavo o vojnih ciljih na Koreji. Če more priti do take izjave in če bo ta pripeljala do premirja, je odvisno le od tega, kako bo nanjo odgovorila kitajska vlada v Pekingju. Prav gotovo pa po izred-

Odpor proti sovjetskemu imperializmu napreduje, izjavlja Truman

Predsednik Truman je poslal glavni predsednici kongresa hčera ameriške revolucije, ki se je sestal na svoje 60. zborovanje, poslanico, v kateri izraža svoje upanje, da so Združene države in drugi svobodni narodi »ustavili prvi odkriti vojaški napad komunističnega imperializma na Koreji.« »Povsod, zlasti v Evropi, gradijo Združeni svobodni narodi svojo obrambo v taki meri, da sem prepričan, da komunisti ne bodo imeli poguma za nadaljnje napade. V boju za ohranitev svobode bodo Združene države združile svoje sile s silo drugih svobodnih narodov.«

Acheson o sestanku štirih zunanjih ministrov

Zunanji minister Acheson je izjavil, da bi konferenca zunanjih ministrov štirih velesil bila zelo težavna brez prej določenega dnevnega reda in omenil, da so že prejšnji taki sestanki bili brez vsake koristi, ker so porabili večino časa za poskuse določitve dnevnega reda.

Konferenca protiko runističnih vodiljev v pregnanstvu

Ugledni državniki, bivši člani bolgarske, češkoslovske, madžarske, litvaške, poljske in romunske vlade, ki sedaj živijo v pregnanstvu, so se dne 4. aprila sestali v New Yorku na konferenci in razpravljali o kulturnih, gospodarskih in političnih razmerah v njihovi domovini in o izgledih za osvoboditev držav izpod sovjetske vladavine. To konferenco so krstili z imenom »Konferenca o borbi za svobodo«.

Poljski komunisti so prepovedali katoliške časopise

Vatikanska radijska postaja sporoča, da so uprave vseh katoliških časopisov na Poljskem obvestile svoje naročnike, da so poljske komunistične oblasti prepovedale razpošiljanje vseh katoliških časopisov in da zaradi tega ne bodo mogli več izhajati. Ravno tako so prepovedali zbiranje denarja za katoliške liste.

Vatikanski radio nadalje pravi, da najnovejši predpisi poljskih komunistov izpostavljajo vse katoliški tisk samovoljnosti rdečih gospodarjev in da ga imajo popolnoma v svojih rokah. Uvedli so preventivno cenzuro. Za vsako katoliško publikacijo morajo zaprositi za posebno dovoljenje. Komunisti niso le prepovedali razpošiljanja poljskih katoliških časopisov, temveč nadzorujejo tudi denarno poslovanje katoliškega tiska.

Po vojni so zgradili v Veliki Britaniji nad 1 milijon hiš

Po vojni so zgradili v Veliki Britaniji nad 1 milijon hiš. V novih, popravljenih in preurejenih poslopjih je dobilo svoje stanovanje nad 1 milijon 250 tisoč družin. Sedaj zgradijo v Veliki Britaniji približno 200 tisoč hiš na leto.

Italijanski mirovni predlog

Poročajo iz Rima, da je italijanski zunanji minister grof Sforza predlagal, da naj države atlantske pogodbe ponudijo nenapadalni pakt vsem državam in tudi sovjetskim podložnicam.

Doktrinarni tečaji za katoliške duhovnike

Po poročilih, ki so jih nedavno prejeli v Vatikanu, je komunistični državni urad za cerkvene zadeve na Češkoslovaškem uvedel doktrinarni tečaj za katoliške duhovnike. Tečajev vodijo v glavnem partijski funkcionarji. Vse se mora udeležiti diskusij in govoriti. Voditelj tečaja in diskusij sestavlja na to posebno poročilo o poteku teh diskusij, v katerem označuje zadržanost vsakega posameznega duhovnika. Vsa ta poročila zbirajo v izbrnem in splošnem poročilu o vsakem posameznem duhovniku, ki se je udeležil tečaja. Vsa ta poročila dobiva potem urad za cerkvene zadeve v Pragi. V primeru nepopolne ocene, mora duhovnik ponovno obiskovati tak doktrinarni tečaj.

Vesti s Tržaškega

Izigravanje naredbe o rezidenci

Kakor je znano, je prva naredba, ki jo je takoj po svojem nastopu v Trstu izdal general Blanchart, odredila, da morajo biti vsi prebivalci Trsta, ki so se tukaj nastanili do novembra 1949, uvrščeni v seznam stalnega tržaškega prebivalstva, in sicer na osnovi vloge, ki mora biti vložena v roku šestih mesecev po razglasu naredbe. Računalo se je, da bo v Trstu tako 10-15.000 ljudi prešlo pravico do stalnega bivanja.

Ta naredba je koristila v prvi vrsti beguncem iz Istre. Ti so pred tem imeli v Trstu le pravico začasnega bivanja. Sedaj naj bi bili priključeni stalnemu tržaškemu prebivalstvu.

Ali naredba je imela namen koristiti tudi onim doseljencem, ki niso imeli italijanskega državljanstva, in med takimi je bilo precejšnje število naših ljudi. Vendar se pa opaža v zadnjem času težnja tržaških občinskih oblastev, da na en ali drug način izgrajijo naredbo generala Blancharta. Od današnje tržaške prebivalstva, oni z italijanskim državljanstvom ne potrebujejo dovoljenja za bivanje, potrebujejo ga le oni, ki nimajo italijanskega državljanstva. Tu se pa je dogodilo, da je evidenčni urad (sufficio anagrafe) pred občinskimi volitvami leta 1949 izvršil revizijo prebivalstva in glede mnogih tržaških Slovencev enostavno ugotovil, da nimajo italijan-

skega državljanstva. Ta ukrep je vsekakor prvenstveno služil v volivne namene, je pa imel za posledico znatno in zelo občutljivo spremembo položaja prizadete osebe. Dojem je dotičnik, pogosto celo rojen v Trstu, živel v Trstu po pravici kot pravi Tržčan, se je tako preko noči znašel v položaju tujca in bil s tem podvržen dovoljenju za bivanje. In iz mnogih primerov je znano, da so pri tem policijska oblastva znala biti dokaj sitna. Kazensko neoporečnim rojenim Tržčanom so odrekli pravico do bivanja ali jo pa skrajševali celo na 15 dni, kar se je zgodilo na primer osebi, ki je sicer v službi Zavezniške vojaške uprave.

Ker so sedaj prizadeti zaprosili, da se jim prizna trajno bivanje (residenza stabile), in ta se jim v smislu naredbe generala Blancharta ne bi smela odrekati, opažamo, da poskušajo občinska oblastva do naredbo enostavno izgrajiti. Prizadete prošila pozovejo na evidenčni urad s pozivom, naj pokaže in predloži dovoljenje za bivanje in še kako drugo podobno listino ali spričevalo, ki ga ne more nabaviti, ker je jugoslovanski državljan. Ako pa prizadeti zahtevane listine predložijo, tedaj zahtevajo, naj prinese italijanski prevod, in to ne le samo v enem izvodu, ampak, ker je ta prevod baje potreben tudi še kakemu drugemu uradu, v večkratnem prepri-

su. Ali tudi v primeru, da se stranka z dotičnim uradnikom sporazume in svojo zahtevo s predložitvijo nekaterih točno odrejenih listin uredi, se po nekaj dneh znajde pred drugim uradnikom, ki se smatra poklicanim do novih zahtev. Če pa stranka, vznevoljena po teh novih zahtevah, izjavi, da zahtevanih listin ne more nabaviti, sodi uradnik, da je upravičen staviti spis na stran, »ker se stranka noče podrediti uradnim predpisom.«

Naredba generala Blancharta je jasna in vsakomur razumljiva. In dolžnost občinskih oblastev je, da naredbo generala Blancharta izvršujejo. Zato od strank ne smejo zahtevati drugih podatkov kot onih, s katerimi razpolagajo. Razen tega je dolžnost občinskih oblastev, da poduče stranko o odredbah tako imenovanega satto notorio, t. j. o pozivanju starih prič. Predvsem pa je dolžnost občinskih oblastev, da strankam po možnosti pomagajo. Ljudje se že dovolj mučijo, ker morajo čakati po cele ure pred občinskimi uradi! Dolžnost oblastev je, da tudi o tem vodijo računa.

V dobi človeške enakopravnosti in razglaševanja človeških pravic je treba opozoriti tudi tržaška občinska oblastva, da so časi nacionalnih preganjanj minuli. Uprava in uradi so v službi celokupnosti in ne obratno!

Dr. Bogdan Drnovšek odpotoval

Med onimi slovenskimi begunci, ki so si s svojim delom v Trstu priborili pomembne zasluge za našo tukajšnje slovensko stvar, zavzema dr. Bogdan Drnovšek vidno mesto. Toda kakor že mnogim, tako je prišel tudi zanj dan slovesa. V nedeljo 22. t. m. je skupno s svojo soprogo zapustil naše mesto in odpotoval v Zdržene države. Neusmiljena usoda, ki tira slovenske sinove, da si morajo iskati zatočišče v drugih, daljnih delih sveta, je tudi njega pregnala iz bližine njegove ljubljene domovine.

Stajerski rojak, dr. Bogdan Drnovšek, rojen leta 1915 v Sevnici, je prišel v Trst v zgodnjem poletju leta 1945. Skupno z našim prvim nepozabljenim urednikom Andrejem Uršičem sta se umaknila pred komunistično »svobodo« iz Ljubljane, skupno sta preživljala prve tedne svoje begunstva, ki je za Uršiča končalo s povratkom na njegov rojstni dom v Kobari, medtem ko se je dr. Drnovšek začasno ustabil v Trstu.

Kot novinar je dobil mesto pri »Glasu zaveznikov«, kjer je deloval kot član uredniškega zbora do njegove ukinitve. Po prenehanju izhajanja »Glas zaveznikov« je bil nato dr. Drnovšek poverjeno mesto urednika govornega sporeda na naši slovenski tržaški radijski postaji, kjer je ostal vse do svojega odhoda. Neumoren in poln iniciative je bistveno prispeval k razvoju slovenske radijske postaje in njenega programa.

Poleg vestnega izpolnjevanja svojih odgovornih službenih dolžnosti pa je dr. Drnovšek spremljal tudi vse slovensko življenje in je bil radevolje na razpolago in pomoč kadar koli je to bilo potrebno. V teku svojega bivanja v Trstu si je pridobil ugleden položaj ne samo v begunskih, temveč tudi v domačih krogih. O tem priča med ostalim veliko število prijateljev, ki so spremlili dr. Drnovška in soprogo na kolodvor, da jima se v zadnjem trenutku zažele srečno pot in obilo uspehov v novi domovini ter čimprejšnji povratek na osvobodeno domačo grudo, na katero ga nerazdruženo vežeta kri in srce!

Voščilom prijateljev se pridružuje tudi »Demokracija«, saj je bil dr. Drnovšek, posebno v prvih letih, njen dragocen sodelavec.

Od srede do srede

18. APRILA: Jugoslavija in ZDA sta izmenjali noti o sporazumu za

uzajemno pomoč, ki bo uporabljeno izključno za krepitev obrambne sposobnosti Jugoslavije proti napadu. — Češkoslovaška vlada zahteva ukinitve jugoslovanskega konzulata v Bratislavi. — Glavni tajnik švicarske socialistične stranke J. Humbert je na obisku v Jugoslaviji. — V Angliji se je začel parlamentarna preračunska debata. — V Londonu je bil svečan pogreb bivšega zunanjega ministra E. Bevina ob številni udeležbi pristaniških delavcev, avtobusnih vozačev in delavcev, ki jih je Bevin dolga leta zastopal v sindikatih.

19. APRILA: Mac Arthur je pred kongresom branil svoje delovanje na Daljnem vzhodu in Koreji. — Konferenca namestnikov v Parizu se vleče naprej brez vsakih pozitivnih zaključkov. — Maršal Tito je bil operiran na žolču. — Anglija pozdravlja podpis sporazuma o Schumanovem načrtu. — Truman bo predlagal kongresu reorganizacijo Marshallovega svetovnega gospodarskega obnovitvenega načrta. — Jugoslavija ima nove diplomatske težave z Bolgarijo in Madžarsko. — Italijanski zunanji minister Sforza predlaga, naj države atlantske zveze ponudijo državam sonejskega bloka nenapadalne pogodbe.

20. APRILA: Na Koreji napredujejo sile OZN previdno proti Corvonu. — Umrl je predsednik italijanske senata in bivši vladni predsednik Ivanoe Bonomi. — V New Yorku je sedem milijonov Američanov svečano sprejelo Mac Arthura. — Angleži in Francozi z zanimanjem zasledujejo razvoj borbe v ZDA med republikanci in demokrati v zvezi z odločitvijo generala Mac Arthura. — Jugoslavija predlaga spopolnitev dogovora o človeških pravicah z vključitvijo tudi gospodarskih, socialnih in kulturnih pravic.

21. APRILA: Pomočnik jugoslovanskega zunanjega ministra J. Viljan izjavlja ob šesti obletnici konferenc v San Franciscu, da bo ostala Jugoslavija zvesta OZN. — Ameriška parlamentarna komisija bo razpravljala o vzrokih, ki so povzročili odpoklic generala Mac Arthura. — Preučujejo posebni obrambni sistem za Sredozemlje, ki naj bi vključeval Francozje, Anglijo, Turčijo, Grčijo in Italijo. — Angleški vojni minister Shinwell napada ministra za delo Bevana, ki se protivi omejitvi izdatkov za zdravstvo, čeprav primanjkuje Angliji kovin, potrebnih za obrambno proizvodnjo.

22. APRILA: Egiptska vlada ponovno zahteva, naj angleške čete zapustijo Sueški prekop. — Po izjavi angleškega vojnega ministra razpolaga Sovjetska zveza z 200 divizijami. — Poveljnik VIII. armade na Koreji gen. Van Fleet napoveduje skorajšnje komunistično ofenzivo. — Angleški minister za delo Bevan je podal ostavko, ker nasprotuje okrnitvi socializacije zdravstvene službe, čeprav trdi vlada, da je to potrebno iz preračunskih razlogov. — Tudi na Filipinih so se pojavili gverilci. — Foster Dulles pomirjuje Japonce z izjavo, da ne bo nobenih bistvenih sprememb v ameriški zunanji politiki.

23. APRILA: General Eisenhower je prišel na uradni obisk v Italijo; priletel je na videmsko letališče. — Za ministrom Aneurinom Bevanom je podal ostavko tudi minister za trgovino Harold Wilson; s tem je odprta nevarna kriza v angleški vladi in v laburistični stranki. — Na korejskem bojišču so prešli Kitajci v novo silovito ofenzivo in prebili fronto na treh točkah. — Severno Španijo je zajel stavkovni val. — Francoski maršal Pétain praznuje v zaporu svojo 95. obletnico. — V Parizu potekajo seje štirih namestnikov še vedno brez vsakega uspeha.

24. APRILA: Na mesto odstopivših angleških ministrov Bevana in Wilsona sta bila imenovana za ministra za delo Alfred Robens in za ministra za trgovino Hertley Shaucross. — Stavka v severni Španiji se širi. — Japonska in ZDA sta sklenili sporazum, da ostanejo ameriške čete na Japonskem tudi po podpisu mirovne pogodbe. — General Eisenhower prisostvuje v Kanalski dolini vjam italijanskih planincev. — Vrhovni poveljnik sil OZN na Koreji gen. Ridgway opozarja na nevarnost nove kitajske ofenzive.

Risarski natečaj za otroke

Uprava za gospodarsko sodelovanje je razpisala mednarodni risarski in slikarski natečaj za vse otroke od 8. do 14. leta starosti.

Na natečaj, pri katerem bodo razdeljena bogata darila, je poslali slike o temi: »Kako lahko več ljudi bolje živi, če se združijo pri delu.« Tudi Trst se bo udeležil tega mednarodnega natečaja in v ta namen bo tukajšnje odposlanstvo Uprave za gospodarsko sodelovanje (ECA) — Korzo Cavour št. 1 — izbralo najboljše izmed slik, ki jih lahko pošljejo vsi učenci in dijaki stari od 8. do 14. leta, ki so vpisani na kakšni javni ali zasebni šoli Svobodnega tržaškega ozemlja.

Slike naj prikazujejo iste prizore, kakor jih predpisuje mednarodni natečaj. Sprejemajo se risbe ali barvaste slike (naslikane z barvastimi svinčniki, vodnimi barvami, pasteli itd.) na kakršnem koli pa-

pirju ali lepenki. Največji obseg slik naj bo 40 x 60 cm.

Odsek za vzgojo ZVU je odobril natečaj in na ta način zagotovil sodelovanje vsega učenega osebja, z ozirom na to, da mora potekati natečaj izključno pod nadzorstvom vsake šole.

V nekaj dneh bo razdelilo tukajšnje odposlanstvo Uprave za gospodarsko sodelovanje (ECA) posebne ilustrirane zvezke, ki bodo vsebovali podrobna navodila glede natečaja. Risbe in slike je poslati najpozneje do 12. maja, tako da bo mogoče poslati odbrane slike v Pariz do 30. maja, ko bo mednarodni natečaj zaključen.

Med 25. nagradami in skupni vrednosti 14 milijonov lir je med drugim tritedenski obisk Londona ali Pariza za dve osebi, nadalje kolesa, ure, risarski pribor, knjige in drugo.

Fotografska razstava Marija Magajne

V umetniški galeriji »Scorpione« v ulici S. Spiridione 12 b (nasproti srbske pravoslavne cerkve) razstavlja svoje najboljše fotografske umetnine priznani strokovnjak Marija Magajna.

Vabimo ljubitelje fotografske umetnosti, da si razstavo ogledajo.

Smrtna kosa

Dne 24. t. m. je umrla v Trstu gospa Josipina Perhauc, roj. Suša, v visoki starosti 86 let. Pokojnica je bila soproga znanega tržaškega trgovca Jakoba Perhauca in mati ravnateljice slovenske trgovske akademije v Trstu g. dr. Rudolfa Perhauca.

Preostalim svojem izrekamo naše sožalje!

MESANI KOMORNI PEVSKI ZBOR »SKRJANCEK« IZ TRSTA

priredi

v dvorani Zavezniške vojaške uprave v Ljudskem domu
v SOBOTO, 5. maja 1951 ob 21. uri

Lirični večer slovenske umetne in narodne pesmi

Dirigent: Ludvik KLAKOCER

Sopran: Milena CEKUTOVA

Bariton: Marjan KOS

Vstop z vabilom. — Vabila dobite pri CLANIH ZBORA ter:

v T R S T U : trgovina LUPSE, vogal ulice Coroneo in Rismondo,

na OPCINAH : trgovini PODOBNIK in MERZEK,

v NABREZINI : trgovina KOSMINA,

v BARKOVVLJAH : drogerija SCHEIMER,

na BAZOVICI : trgovina MAHNIC,

v G O R I C I : kavarna BRATUŽ.

Ker bo na razpolago le omejeno število vabil, si jih preskrbite čimprej.

Kupujte revijo »Stvarnost«!

Kupujte revijo »Stvarnost«! Dobite jo na prodaj v časopisnih razprodajalnicah: pri openskem tramvaju, na glavni postaji, Parovel, v ulici Roma pri pošti in v knjigarnah Stoka ter Fortunat. V Gorici je revija na prodaj v Katoliški knjigarni. Segajte po našem tisku!

Ameriška knjiga v zameno za znamke

Zavezniška čitalnica naznanja, da pošlje ameriška založba »Bantam« Boks v New Yorku vsem tistim, ki ji bodo poslali rabljene znamke, knjigo v dveh zvezkih z naslovom »Roosevelt and Hopkins« (Roosevelt in Hopkins), ki jo je napisal Robert Sherwood. Vsi, ki žele knjigo, naj pišejo v angleščini na naslov: Bantam Books, 25 West 45th Street, New York, N. Y.

Pismu naj prilože nekaj rabljenih znamk STO-ja ali drugih držav. Obenem naj tudi sporoče, kako so izvedeli za ponudbo. V tem primeru jim je sporočila to ponudbo Zavezniška čitalnica. Založba bo sprejemala ponudbe do konca septembra.

Zadnja pot pok. E. Okretiča

V sredo dne 18. t. m. zvečer so pripeljali pok. Emila Okretiča iz matvašnice na Reki v Nabrežino.

Pogreb je bil določen za četrtek dne 19. t. m. ob 17.30 uri. Ze dolgo pred to uro so se začele zbirati množice ljudstva, da bi spremile pokojnika na njegovi poslednji poti. Otvorili so sprevod otroci osnovne in industrijske šole z vencom s slovenskim trakom, ki so ga poklonili součenci pokojnikove hčerke s slovenske industrijske šole. Sledila je nato dolga vrsta moških, ki so prišli ne samo iz bližnjih vasi, ampak tudi iz oddaljenih vasi našega ozemlja. Tem je sledila nabrežinska godba. Za godbo so bili venci; poleg venca družine in sorodnikov so bili venci Slovenske demokratske zveze, Prosvetnega doma, Motoklubov iz Nabrežine, Proseka in Opčin. Eden najlepših je bil venec Slovenske demokratske zveze s svilenim trobojnicom in napisom: »Slovenska demokratska zveza v Nabrežini — svojemu članu.«

Za venci so se vstrela oblastva in predstavniki raznih organizacij. Opazili smo župana g. Kralja z

Občni zbor SDZ

Občni zbor Slovenske demokratske zveze za Svobodno tržaško ozemlje bo 29. aprila 1951 ob 9.30 uri v društvenih prostorih v Trstu, ulica Machiavelli 22-II.

Dnevni red:

1. Overovljenje mandatov delegatov in izvolitev zapisničarja;
2. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika;
3. Razprava o poročilih in razrešnica odboru po nadzornem odboru;
4. Predlogi;
5. Volitve predsednika in odbora; nadzornega odbora in članov razsodišča;
6. Slučajnosti.

Po členu 11. pravil SDZ imajo dostop na občni zbor delegati SDZ z vabilom.

Tajništvo

Za binkoči v Mačkovlje!

Za binkoči, in sicer dne 13. maja priredi mestni odbor Slovenske demokratske zveze prvi majski izlet v Mačkovlje. Poskrbljeno bo tudi za vsestransko zabavo.

Točni urnik avtobusov sporočimo prihodnjic.

Vabljeni so vsi prijatelji narave in veselja!

Volivci! Oglejte si volivne sezname

Opozarjamo vse volivce, da so od 15. do 30. aprila na volivnem občinskem uradu v ulici Santi Martiri št. 3 na vpogled volivni sezname. Urad je odprt od 8. do 14. in od 16. do 19.30 ure.

Volivci naj si v omenjenem roku ogledajo volivne sezname in se prepričajo o svojem vpisu!

Poveljnik jugosl. področja STO-ja na obisku pri gen. Wintertonu

Novi poveljnik jugoslovanskega področja STO-ja polkovnik Miloš Stamatović je v spremstvu sveto-

Prihodnja številka »Demokracije« izide prihodnji teden — zaradi dveh praznikov — komaj v soboto!

valca Vojne uprave Jugoslovanske armije Francetom Perovškom obiskal dne 18. aprila dopoldne poveljnika angloameriškega področja STO-ja generalmajorja Johna Thomasa Wintertona. Oba poveljnika sta se razgovarjala nad eno uro.

Nov šef jug. gospodarske delegacije v Trstu

Dosedanji šef jugoslovanske gospodarske delegacije v Trstu Richard Knez je odpotoval na novo službeno mesto.

Na njegovo mesto je prišel dosedanji svetnik jugoslovanskega poslanstva v Rimu Jože Zemljak.

Neredi v trgovskih obratih

Pri uradnih pregledih 3854 tržaških trgovskih obratov so našli 1033 obratov v popolnem neredu. Pregledanih je bilo tudi 280 vzorcev. Pri mleku so ugotovili, da je bilo 13 odst. močno zalitih z vodo. Pri kruhu so pa dognali, da je bilo 46 odst. premalo pečenih.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. STANISLAV PAVLICA

sprejema od 9—12 in od 17—19

TRST, VIA COMMERCIALE

10-II., TEL. 25597

Lovci, pozor!

KUNE BELICE - KUNE SLATICE

za direkten eksport v Ameriko
PLACA NAJBOLJSE po dnevnih cenah

M. Fischer

TRST, VIA PIETA' 24

(Telefon 93,134)

Ob obletnici „Demokracije“

Pojav »Demokracije« kot političnega gibanja na Primorskem pada v dneve osvoboditve. Ob jubilejih radi obujamo spomine, toda pri tem obstaja nevarnost, da se predamo spominom, ker bi nas onesposobilo za današnje skrajno dinamično in aktivno življenje.

Končno si moramo nabrati nekaj poguma, da pogledamo smelo dejstvom v obraz in da iz njih pravilno sklepamo na posledice.

O dobi med 1918. in 1945. letom bi morali pisati knjige, kajti naša mladež ne more doumeti, da je bilo ono življenje slovenske manjšine pod Italijo resnično — da je bilo sploh mogoče. Dolžnost onih, ki so ostali živi po raznih procesih, je, da napišejo zgodovino tistih let za znanec in tudi za nas — zaradi ohranitve dokazov.

Pred desetimi leti

Prav pred desetimi leti — na samo veliko soboto — so na ljubljanskem gradu izobešali italijansko trobojnico in so po mestu silili ljudi, da so izobešali na svojih hišah slične zastave, ki so jih v naglici z avtomobili dovažali iz Trsta, Gorice in Vidma. Po dolenjskih in notranjskih vaseh so bili že vsi prosti zidovi okrašenji z bojevitimi gesli: »Roma — domas«, »Hic manebimus optime« itd. itd. Vse je kazalo, da je slovenskemu narodu zazvonil pogrebni zvon...

Nenadoma buši v svet vest: upor. Kako so se Primorci uprli, pričajo heroji Vojko Premrl in primorske brigade, ki so krvavele v Benečiji, na Gorenjskem, na Dolenskem, in za katere ni bilo meje: pričajo prekomorske brigade, ki so krvavele po Dalmaciji in celo pri osvobojenju Beograda. Z junaškim zanosom so se Primorci borili za svojo svobodo in se dolgo časa niso spraševali, kdo jih vodi in kam jih vodi. Gonilna sila teh brigad je bil dolgo potlačen gnev, a tudi sovraštvo in maščevalnost. Komunistični režiserji so to razpoloženje mas spretno izrabili. Kdo bi zameril neizkušnemu ljudstvu, če jim je nasledilo in sledilo? Zgodovina zadnjih let nam je dala še večje primere zanešenjstva in lahkovernosti: Beneš in Masaryk, Mikolajczyk in drugi, da ne omenjemo celo Churchilla in Roosevelta samega.

To so dejstva! Današnji svet pa bi se moral potruditi, da raztolmači vzroke, ki so dovedli in dovažajo k takemu nepojmljivemu podrejanju komunizmu.

Kako se morejo predati komunizmu inteligentni ljudje, ki so oblagodarjeni z velikimi darovi duha in duše? Pri mnogih je iskati vzroka in nenasični želji po dejavnosti in uveljavljanju. Kulturnike komunizem nujno potrebuje, zato se jim

še posebno laska, dokler jih ne privabi v svojo »zlati kletko«. Uspoštovati pa moramo tudi laži-verski značaj komunizma.

Kako komunistični kolektivizem uničuje kulturo in duha, nam kažejo sledeče številke. V vzhodni Nemčiji so dodelili mesečno 32 ton papirja za dnevnike, 70 ton za knjige, 500 ton za časopise, revije in slično; medtem pa so v istem času oblastva porabila 1000 ton papirja.

Tudi v Jugoslaviji je kultura planirana, in to v skladu s številnim stanjem prebivalstva. Slovenija je pri tem izravnana z najboljšimi zaostalimi pokrajinami, n. pr. s Crno goro in Bosno, ki še danes nimata lastnih založb. »Ljudska pravica« piše o tem (8. okt. 1950): »... da se papir po republikah deli mehanično po številu prebivalstva in da mora naša knjiga zaradi tega nujno zaostati... V Sloveniji je število publikacij v tem času (1948-1949) padlo od 482 na 393...« (in naklada?). Univ. prof. Melik, predsednik »Slovenske matice«, je v radijskem razgovoru s poročevalcem radia Slovenija izjavil ta mesec, da bo »Matica« pričela z rednimi publikacijami — »če bomo dobili dovolj papirja!« Načrt publikacij pa je že določen za tekoče in prihodnje leto. Kdor sledi slovenskemu knjižnemu trgu, mora ugotoviti plansko progresivno nazadovanje.

Nekaj ugotovitev

Z ozirom na naš narod na Primorskem moramo napisati še nekatere ugotovitve.

Blizina zaves dovoljuje bežen pogled skozi njo, a brani ljudem odkrito izpoved dojetih spoznanj. Pa še nekaj drugega ovira naše ljudi pri tem: mnogi so junaci in partizanskih edincih, drugi so bili aktivisti. Kdo ima silo duha, da bi priznal: »Junaška doba mojega življenja je bila zmotna, zabloda, laž?« Kako naj preprosti človek spozna, da je bilo njegovo junastvo pravo, njegov zanos in njegovo hrepenenje po svobodi pristno, da so ga le drugi opeharili za blesk njegovih vzvišenih lastnosti in čustev? Kdo bi se čutil, da živijo ti razočaranci še vedno v svoji junaški preteklosti in so še vedno zaverovani ter podrejeni takratnemu vrhovnemu poveljniku?

O kruhoborcih, karieristih, koristolovcih in parasitarnih prislednikih ni, da bi človek govoril, kajti ti potegne za sabo vedno in vsikdar — košček kruha, navidezna veličina in možnost kakršnega koli brezdelnega uveljavljanja. Vsem totalitarnim sistemom so tovrstni ljudje najpotrebnejši, ker ti so gnoj na zemljišče, na katerem uspeva totalitarizem. Dostojna človeška družba jih pa mimogrede o-

nemogoči in izloči.

Ostanejo še strahopetci. Strah ni sramota. Poznamo ljudi, ki so v strahu izvršili pravcata junastva. Toda to so normalni ljudje, ki so dostopni tudi strahu. Strahopetci pa so nenormalni, večsah celo nenormalni, ker iščejo vzrokov in odgovornosti za svoja dejanja izven sebe. Ti ljudje so najbednejši, ker žive vedno pod nekim pritiskom. Ta kategorija ni usposobljena niti za hlapčevanje in trpi poleg drugega še na megalomaniji ali pa na kompleksu manjvrednosti.

Naše težnje

Slovensko ljudstvo v svoji ogromni večini pa je nasprotno vsemu »planiranemu«, »gigantskemu« in centralizaciji. Ne teži za tem, da bi bilo oskrbljeno z atomsko energijo in bi kljub temu moralo hoditi — boso. Naše težnje gredo za tem, da si ohranimo gospodarsko svobodo na trdni in zdravi podlagi. Vsakdo hoče imeti zagotovljeno možnost lastnega doma, lastne delavnice, lastnega vrta! Vsakdo hoče prost kulturni, gospodarski in socialni razvoj v okviru naše narodne samobitnosti in odklanja kakršnih koli jarem, ki ga silijo v njemu tujo, že v naprej začrtano leho.

V tej dobi, ko nam laži-vere, kakor so preminuli fašizem in nacizem ter sedanjí boljševizem, ki že tudi razpada v razne ločine (primerjaj: kominformizem - titozizem itd.), skušajo zastreti jasen pogled in nam namesto življenja dovoljujejo bedno življenje, je treba hrabro verovati, oziroma se je treba hrabro boriti za pravice človeštva in človeka. Človek pa ne bo nikdar nehal iskati prave poti!

Ker nas preteklost in sedanjost ne zadovoljujeta, delamo programe za bodočnost: od tod važnost pravičnega poglobljanja v preteklost in razumevanje minule dejavnosti. Le tako nam zrastejo smerice, ki nas bodo vodile v bodočnost.

»Demokracija« je bila pri nas prva, ki je »bogom terorja« jela trgati krinko z obraza. Pokazala je, kako je prav za prav s strahom, in je premnogo naših ljudi osvobodila pred strahom. S tem je izvršila eno svojih glavnih nalog. Po isti poti vrača našemu človeku svobodo misli, svobodo vesti in svobodo besede. Vztrajno in dosledno se tudi bori za njegovo svobodo pred gladom. »Demokracija« vrši tako pionirsko delo duhovne obnove našega ljudstva in mi ji želimo, da bi z njegovim sodelovanjem zgradila trden kamen v temelje našega bodočega svobodnega življenja!

Gorica, 25. aprila 1951.

Spectator

Podpornikom, naročnikom, in prijateljem!

Razvoj domačih prilik in svetovnih dogodkov dokazuje čedalje bolj upravičenost naše borbe in s tem utemeljuje nujnost izhajanja našega lista kot nosilca demokratičnih izročil slovenskega naroda na Svobodnem tržiščem ozemlju.

Naša borba, zlasti v začetnem obdobju, ko so proti nam nastopali najrazličnejši nasprotniki z bolj ali manj očitnimi nameni, bi bila manj uspešna, če že ne naravnost brezizgledna, ko ne bi že takoj v začetku razpolagali z lastnim glasilom.

Ni bil naš namen, da bi s svojim tiskom vplivali na domače in tuje javno mnenje in ga presušerjali v našo korist; naš namen je bil dokazati, da še nista zamrla med nami demokratična misel in prepričanje v njeno zmago.

Tega namena ne bi dosegli, ko ne bi nam takoj priskočili na pomoč poštrovnovalni prijatelji, ki so s svojimi prispevki v obliki podpore in naročnine pripomogli k izhajanju in nadaljevanju »Demokracije«.

Vsem tem podpornikom, naročnikom in prijateljem, ki so nam v teku štirih let našega izhajanja stali zvesto in pogumno ob strani, in ki so nam izkazali svojo privrženost tudi v kritičnejših dneh naše borbe, naj gre priskrba zahvala uprave in uredništva »Demokracije«.

S skromnimi začetki, toda z vztrajnostjo in ljubeznijo smo postavili temelje, na katerih bi zrasla ponosna stavba slovenskega demokratičnega življenja na Tržaškem!

Svobodni tisk

»Tisku po pravici pravijo velisila. Kdor ima v oblasti tisk, ustvarja in obvladuje javno mnenje; kdor ga nima, s svojimi se tako lepimi in zdravimi idejami ne more prodreti. Ne smemo se čuditi, če zlasti gospodarsko in politično močna gibanja cenijo tisk bolj kakor katero koli drugo sredstvo za širjenje svojih idej, in da jim zlepa ni kaka stvar bolj neprijetna, kakor tisk, ki razgalja njihove nepoštenne namene. Veliki narodi si lahko privoščijo še razkošje, da imajo tudi tako imenovani »neodvisen tisk«. Ta tisk je navadno lastnina ljudi, ki to velisilo presojajo z zgolj trgovskega stališča ter nudijo bralcu to, kar mu prija, ne oziraje se na moralno in umetniško vrednost tiskane besede. Kdor pozna življenje, z nepretrgoma verigo zapletljiv, ki segajo do sleherne duše in zahtevajo jasne rešitve, mi bo dal prav, če trdim, da je »neodvisen tisk« ali nemogoč ali pa absurden.

Kakšen naj bo svoboden slovenski tisk?

Neodvisen? Zgolj suhoparen register tega, kar se v svetu dogaja, prepričajoč bralca, da si sam ustvarja pravilno sodbo? Tisk, ki ugaja našim nižjim nagonom, ali ki nasičuje našo radovednost? Skoda vsake pole papirja in vsakega vinarja za tak tisk.

Naš tisk mora služiti naši skupni ideji. To idejo vsi predobro poznamo: je fanatična borba za svobodo in trud, da se vsakdo izmed nas vzgoji za polnovrednega borca v tej veliki borbi.

»Nele tisk, tudi sleherni svobodni Slovenec se mora zavedati nalog napram svojemu tisku: naročiti ga, zagovarjati ga, pazljivo ga prebirati, kritizirati ga pošteno in na pravem mestu — to so stvari, ki čakajo slehernika izmed nas in kjer lahko prav vsakdo prispeva, da bo slovenska svobodna beseda čimprej prinesla svoj delež k zmagi svobode, enakopravnosti in uveljavljanju demokratičnih ter človeških svoboščin za ves naš narod, kjer koli živi, in za vse človeštvo.«

B. S.

Andrej Slavko Uršič

Ob našem jubileju se spominjamo predvsem nepozabnega prijatelja Andreja Slavkova Uršiča, ki nam ga je nasilna in kruta roka naših nasprotnikov komunizem ugrabila v usodni noči 31. avgusta 1947. Ugrabili so nam ga, ker nas smrtno sovražijo zaradi našega izpovedovanja čiste ljubezni med brati Slovenci in mirnega sožitja med narodi. Ugrabili so nam, lahko rečemo in trdimo, najmilejšega prijatelja in najbolj učnega slovenskega demokrata.

Bilo je na petek, ko so ga komunistični roparji zvalili v zasedo in ga odpeljali. V tiskarni na Placuti v Gorici smo ga prosili, naj ne hodi domov v Kobarid, ker smo se bali, da bi se mu ne zgodilo kaj hudega po poti. Bili smo namreč zaupno opozorjeni, da nas zalezujejo z namenom, da nas uničijo. Trkrat smo Slavkova prosili, naj ostane v Gorici. In trkrat je prošnjo odbil z besedami: »Jaz se jih ne bojim!«

Zato je Andrej Slavko Uršič, živ ali mrtev, naš mučenik. Mučeniki pa so hkrati najsvetlejši poroki svetosti ideje, za katero so trpeli in umrli ter najbolj bleščeča luč,

ki odstira temo in razsvetljuje pot v svet tej veliki ideji, ki se ji pravi demokracija.

Tri vesti so prišle o našem Uršiču potem, ko so ga odpeljali.

Prvo je prinesel major OZNE Manfreda iz Kobarida, ki je povedal, da je bil o Slavkovo zastavljen na Golniku pri Ljubljani. Tam je Slavkova videl in, opazil, da je gotovo mislil, da ga je ugrabil on, Manfreda. Tedaj je bil naš dragi Slavko še živ.

Drugi glas je prišel dve leti pozneje in je trdil, da se nahaja Slavko v nekem taborišču strogo opazovan in zastražen. Nekdo je celo kazal njegov podpis.

Tretji glas je prišel nekako pred poldrugim letom. Prinesel ga je neki Italijan, ki so ga jugoslovanska oblastva izročila Italiji. Ta je bil umno nekoliko zmeden. Vendar je z uso gotovostjo trdil in vztrajal, da je bil v zaporu z novinarjem Uršičem, ki je bil svojčas ugrabljen na Gorškem in nato obsojen na več let zopora.

To je vse, kar vemo o našem trpinu! Upajmo, da je še med živimi in da se še vrne med nas.

Naša pot

Rad bi povedal nekaj o vzrokih, ki so pripravili rojstvo »Demokracije«. Ti so bolj ali manj vsakomur že znani, saj smo bili vsi deležniki večkratnih vojnih grozot, pa grozot fašističnega režima in komunistične krvave revolucije. In prav zato, ker smo vsi trpeli, smo tudi vsi hkrati razumeli in vzljubili tvo veličino demokratičnega nauka, ki je nauk medsebojnega spoštovanja in razumevanja v vsakem pogledu po načelu stroge enakopravnosti in vzajemne pomoči.

Za svojo osebo povem, da sem se o zmotnosti komunističnega nauka prepričal že v prvih letih fašističnega zopora v Rimu, v mestu Lucca in v Castelfrancu Emilia. V teh treh jetniščah sem s komunisti stalno debatiral. Proti sebi sem imel najmočnejše komunistične sile, kot sta bila na primer sedanja komunistična prvaka dr. Eugenio Reale in Secchia, zato sem vztrajal v odporu in se sprti učil pobijati s stvarnimi argumenti njihovo doktrino. Pozneje, po moji drugi obsodbi, sem se v zaporih v Civitavecchia z večjo lahkoto upiral sedanjemu komunističnemu poslancu Giancarlu Pajetti.

Toda bolj kot vsa komunistična doktrina in bolj kot vsa fašistična napihnjena gesla me je o lepoti in o pravičnosti demokracije prepričalo neizmerno trpljenje našega naroda pod fašizmom in pod komunizmom na eni strani, in nauk o človeških pravicah na drugi.

Kdor v zaporu resnično trpi in trpljenje razume, mora postati demokrat. Kdor v zaporu ne razume pravega pomena, zakaj so bili nekateri bratje obsojeni na smrt in ustreljeni, ni vreden, da pravi, da je sploh bil kdaj v zaporu.

Kdor je poskušal fašistično in komunistično nasilje na lastni koži, kot se je zgodilo tisočim in tisočim Slovencev in Slovenk, mora postati demokrat, ali pa preganjanja in trpljenja ne razume, ker ne razume svojih člove-

čanskih pravic na svetu. Vsi smo bolj ali manj preizkušili grozote nasilstva in se tako na lastni koži učili ljubiti demokracijo, naš narod in našo domovino.

Kdor bolje razume in zna, ima dolžnost, nujno dolžnost, priskočiti s svojo besedo in s svojim odločnim nastopom na pomoč revnejšim in nezmožnim. Tudi tistim, ki ne razumejo, da nimata niti fašizem, niti komunizem, niti nobena druga ideologija, pravico jemati osebno prostost in prosto voljo nikomur na svetu.

Mi demokrati ne poznamo niti maščevanja za to, kar smo pretrpeli in še trpimo. Mi zahtevamo samo, da se vzpostavi red in da dobijo svojo pravo moč pravični zakoni, prosto izglasovani od prosto izbranih mož na svobodnih volitvah. Zakon mora ščititi vsakogar in nihče se oblasti ne sme posluževati v svoje nasilne namene.

Vsi smo bratje, vsi smo ljudje! Vsi imamo svoje življenjske potrebe in vsi radi živimo. Življenje pa mora biti učenje, delo in uživanje. Vse to v veselju, v duhu strpljivosti in v medsebojnem spoštovanju!

Prijatelji, slovenski demokrati, naša naloga je lepa in je težka. Ona zahteva mnogo truda in velike vztrajnosti. Vztrajajmo torej in pripravimo lepo bodočnost našim otrokom. Ne samo našim otrokom, ampak tudi tistim našim bratom, ki so se preplašili ... in se strahu niso še otresli.

Tudi na prihodnje volitve stopimo Goričani in duhu ljubezni med vsemi nami, kar nas je, ki razumemo demokracijo, in prepričajmo še ostale naše brate, da končno za sledujemo le mir, pravičnost in pošteno življenje. Hkrati pa neomahljivo in nepopustljivo stremimo z vsemi našimi silami za tem, da dosežemo spoštovanje vseh naših pravic v republikli Italiji.

Gorica, 25. aprila 1951.

dr. Avgust SFILIGOJ

Naša in njihova načelnost

Izid prve številke »Demokracije« je pred štirimi leti močno vzburkalo naše javno mnenje. Za raznimi gostilniškimi omizji in v zasebnih domovih se je sicer že delj časa z godrnjanjem spremljalo ta kratko dejanje in nehanje novih političnih veličin, ki so svojevoljno vedrile in oblačile nad Primorsko. Vkljub temu pa je bilo le malo takih, ki so bili pripravljeni dati svojemu hotenju in mišljenju odrejnejšo organizacijsko obliko, kakršna je bila potrebna za javen nastop. To so dobro vedeli tudi komunisti, ki so imeli v izključnem zakupu zastopanje vseh slovenskih interesov. Zato jih je javen nastop slovenskih demokratov na Primorskem nelično presenetil. Pričela se je ostra gonja proti »Demokraciji«, ki je trajala v grozljivi obliki vse do ugrabitve njenega glavnega urednika Andreja Uršiča.

Takratni, danes že blagopokojni »Lavoratore« in danes zaenkrat še živeči »Primorski dnevnik« sta dne 17. maja 1947 objavila sklep Izvršnega odbora SIAU-a, ki je ožigosal »Demokracijo« kot protinacionalno, protislovensko, fašistično

itd. glasilo. Če presadimo njihove takratne očitke na današnji čas, bo n. pr. zelo zanimivo ugotoviti, da so nam med ostalimi očitali sodelovanje s »fašistom Trumanom!« Očitek »dolarska zveza« je pa itak izginil šele, odkar je Tito dobil prvo dolarsko posojilo.

»Lavoratore« in z njim mnogi današnji najtesnejši Vidaličjevi sodelavci pa so n. pr. napisali, »da smo z izpadki proti Jugoslaviji, njeni ljudski oblasti in ustroju pokazali svoj protiljudski, protidemokratski in protislovenski značaj.« S pomilovalnim nasmehom se moramo danes spominjati zadnjih števil »Lavoratore«-ja, v katerih je komaj dve leti po tem napadu na »Demokracijo« tudi sam sipal prah in pepel na to isto jugoslovansko ljudsko oblast...

Navedli smo ta dva primera samo zato, da pokažemo, kako je »Demokracija« pravilno gledala v bodočnost, kako so bili njihovi nazori trajnejši in dalekovidnejši od nazorov njenih sovražnikov.

Danes, po štirih letih izhajanja, se »Demokracija« lahko s ponosom ozira na svojo pot, ki jo je in jo tudi bo stalno nadaljevala v zastavljeni smeri. Kako siromašni izgledajo napram njej vsi njeni kritični nasprotniki, ki sta jih njih prilikavost in pomanjkanje globine že v tem tako kratkem času prisilila do tako očitnih izprememb v nazorih, pisanju, poveličevanju ali obsojanju raznih oseb itd.! Za vidalčevce je danes Tito razbojnik, nasilnež, za Tita pa je postal Kremenlj imperialist in zatiralec. Imamo dve edinoveličavni OF, SIAU, Prosvetni zvezi itd. Izkoreninjena in nenarodna komunistična politi-

ka je pripeljala do babilonske zmešnjave. Verjetno bi tovariši najraje zažgali vse letnike svojih revij in časopisov, v katerih so kvarili papir še pred komaj dvemi-tremi leti!

»Demokracija« tega ni treba. Bila je in ostala dosleden zagovornik in zastopnik naših nepovzornih narodnih idej, programa in potreb. Bila je in ostala bo načeln ter neuklonljiv zagovornik svobode in nepovzornje demokracije. »Demokracija« ni enkrat za ene, drugič za druge. Zanjjo ni Truman danes »fašista«, čež par mesecev pa človek, kateremu se hinavsko pošilja čestitke in ponižne prošnje, kakor to delajo tisti, ki so hoteli »Demokracijo« učiti načelnosti in doslednosti! Zanjjo ni ljudska oblast danes ideal, jutri pa izvržek samo zato, ker je odrekla svojo pokornost Moskvi. To je načelo, ki velja sicer lahko za kominformiste, verne sluge in slepe izvrševalce ukazov svetovne komunistične centrale, ne more pa veljati za »Demokracijo«, ki jo pri njenem ravnanju vodijo drugačna, višja in plemenitejša merila.

»Demokracija« ostaja zvesta svojemu narodu, sebi in svojim svobodoljubnim človečanskim načelom. »Demokracija« hoče, da bo nekoč s ponosom zrla na svoje poslanstvo in dosledno borbo, za katero črpa vodila iz stoletnega izročila političnih, gospodarskih in socialnih borb našega naroda, ne pa iz računov trenutnih političnih spekulacij. In če pogledamo danes na prva štiri leta njenih naporov, smemo vsekakor reči, da je v tem svojem hotenju tudi uspeła.

B. S.

Slovensko dobrodelno društvo v Trstu

uprizori v sredo, dne 9. maja ob 20.30 v »Ljudskem domu« v Trstu dramo v treh dejanjih

Sveti plamen

Prihranite si ta večer za obisk naše prireditel!

Vesti z Goriškega

Občinski odbor o naših šolah

Pretekli teden je prof. Digianantonio podal izvršnemu odboru goriškega občinskega sveta referat o šolstvu v Gorici glede na stroške, ki jih šole zahtevajo. Opravičeval je namreč ogromne milijonske izdatke za šole. Dejal je, da so tu tudi šole s slovenskim učnim jezikom za slovensko manjšino. Stevilna razlika italijanske večine in slovenske manjšine — je dejal prof. Digianantonio — ne razrešuje občinsko upravo dolžnosti, da skrbi za potrebe obojih z enakopravnim ravnanjem in z enakopravno razdelitvijo stroškov, kakor v resnici se to dogaja. Prof. Digianantonio je pristavil še nekaj besed o nujni potrebi strpljivosti do slovenske manjšine na šolskem polju zaradi pobratimstva med narodi, ki utegne le koristiti višjim koristim Italije.

Lepe besede profesorja Digian-

tonia bi radi podčrtali, če bi ne vedeli, da so do danes samo le besede, ker v resnici ne troši goriško županstvo izdatkov za slovensko šolstvo v istem sorazmerju kakor za italijansko, saj se gradijo šole samo za Italijane.

Na drugi strani pa ve povedati prav goriški gospod prefekt, kako strpljivo ravna Italija s slovensko manjšino, ko je podprl predlog, da je do danes kakih 150 slovenskih učencev in dijakov moralo ven iz šol s slovenskim učnim jezikom. Če prof. Digianantonio tega krivičnega ukrepa ne odobrava, mu bomo hvaležni, če bo hotel glede tega podati javno izjavo.

Lov na slovenske otroke, tako za vrtnice kakor za osnovne in srednje šole, je prof. Digianantonio tudi prav dobro znan, saj živi tu v Gorici in vidi, kaj se vse dogaja krivičnega!

Romanje alincev v Gorico

V soboto, nedeljo in ponedeljek, 21., 22. in 23. aprila so priromali bivši vojniki alpinci! Trdijo, da se je romanja udeležilo kakih 22 tisoč oseb. Povsod na svetu so tako romanja bivših bojevnikov, toda nikjer nimajo tistega militarističnega duha, ki so ga dali na primer ob tej priliki v Gorici. Razni govorniki, od ministra Vanonija pa do goriškega župana, vsi so tolkli po »krivičnem« mirnovni pogodbi, ki je ukrala Italiji »italianissime« hribe in »italianissimo« ozemlje, ki pa so čisti in samo slovenski hribi in čisto ter samo slovensko ozemlje!

Tako ščuvajo k sovražstvu in sejejo lažne trditve, da podžigajo k vojni proti Jugoslaviji, namesto da bi govorili resnico in povedali svojim bivšim bojevnikom, da tu za Gorico, onstran meje, prebivajo sami Slovenci. In kar se tiče »krivičnega« mirnovne pogodbe, bi morali povedati, da je »krivična« bila rapalska mirovna pogodba, ker je

Italija »diktilirala« in zasedla slovensko ozemlje, kjer je prebivalo šest sto tisoč Slovanov, katerim je vzela prav vse pravice. Se bolj krivična pa je bila napoved druge svetovne vojne, ki jo je Italija hotela, da je navajala na Jugoslavijo. To bi moral poudariti goriški gospod župan, ki je bil fašistični »gerarca«, saj je bil šef fašistične disciplinske komisije. Važen »gerarca« torej!

Mesto je bilo tri dni v zastavah. V sredo 25. aprila, za praznik o svobojenja, pa ni bilo videti nobene zastave, kot samo na javnih poslopih. Toda za romanje alincev so vabili po zvočnikih z avtomobilov, da mora imeti vsako okno svojo zastavo! To je najlepši dokaz, kakšen »vzvišeni patriotski« duh preveva dušo »italianissime« Gorice, kjer biva na svoji zemlji, hočeš mučev, najmanj dvanajst tisoč Slovencev.

Mir, mir med narodi, ne pa hujskanje na vojno!

10. junija volitve

Goriški prefekt je razpisal volitve za nedeljo 10. junija 1951. Volitve bodo v vsej goriški pokrajini za izvolitev 24 svetovalcev v pokrajinski svet, poleg tega pa tudi za izvolitev občinskih svetov v šestih občinah, in sicer v Kaprivi, Krminu, Zagraju, Doberdolu, Sovodnjah in Steverjanu, ker leta 1948 ni bilo volitev v teh občinah.

Tako za pokrajinske kakor za občinske volitve teče rok petnajstih dni za predložitev kandidatnih list in kandidaturo od 26. aprila dalje.

Kakor smo že poročali, bodo volitvi vseh treh slovenskih občin volili v občinski svet po petnajst svetovalcev.

V komisijah volivnih okrožij ni niti enega Slovence, pač pa nekaj vidnih bivših fašistov.

Medtem je predsednik goriškega tribunala že sestavil komisije za šestnajst volivnih okrožij za pokrajinske volitve. V komisijah ni seveda niti enega Slovence, čeravno nas je na Goriškem uradno priznanih trinajst tisoč, dejanski pa nas je preko dvajset tisoč. Značilno pa je dejstvo, da so člani teh komisij tudi nekatere vidne osebnosti bivšega fašističnega režima.

Inšpekcija na srednjih šolah

Pretekli teden se je mudil v Gorici prof. Giubelli, šef urada za obmejno šolstvo pri prosvetnem ministrstvu. Prišel je v Gorico na otvorenje zavoda »Fabio Filzi« in potem stopil v razne razrede srednjih šol s slovenskim učnim jezikom, kjer je prisostvoval pouku.

V soboto 21. t. m. je bil v avdijenci pri prefektu. Oba sta gotovo sklepała, kako »okrepiti« šole s slovenskim učnim jezikom... z izgonom še kakih drugih slovenskih otrok iz teh šol!

Krmin

Županstvo sporoča, da bo pomladansko cepljenje otrok proti kozam: 26. t. m. v Krminu, 27. v Medehi in 28. zopet v Krminu. Cepili bodo povsod ob treh urah popoldne, razen v Medehi, kjer bodo cepili že ob 9. uri zjutraj. Opozorjamo, da bodo v Krminu 23. aprila ponovili cepitev za otroke, ki so že dovršili osmo leto starosti. Druge dneve bodo cepili pa mlajše v prvi.

Števerjan

Ob lepem številu kakih petdeset mož in fantov smo imeli v nedeljo 22. t. m. izredni občni zbor naše kmetско-delavske zveze z namenom, da se članstvo temeljito seznanj s pravili, in torej z namenom in nalogo tega združenja, ki hoče le vezati vse občinarje in jim splošno koristiti. Kmetско-delavska zveza ima samo in izključno gospodarski značaj, vendar se naslanja na nauke in pravila stroge strpljivosti, medsebojnega zaupanja in bratske povezanosti.

In ker so občinske volitve pretežno upravnega značaja v gospodarskem smislu in oziru, je bila na občnem zboru tudi predlagana, pretresana in odobrena kmetско-delavska lista, ki se predstavi pri prihodnjih občinskih volitvah.

Občni zbor je otvoril in vodil predsednik g. Ivan Ciglič. Za njim je obširno govoril o pomenu tega občnega zbora g. Alojz Terčič. Nato je o dosežanih delovanju zveze govoril g. Franc Terpin, ki je tudi prečital in potrdil pravila.

O pomenu kmetско-delavske zveze je govoril tudi drug domačin, ki je govoril o potrebi nujne rešitve kmetско-delavskega vprašanja v Steverjanu.

S potekom občnega zbora in s sklepi, ki so bili na njem sprejeti, smo prav zadovoljni vsi, ki nam je zveza pri sreči.

Tudi pri nas so orožniki napravili čistko orožja. Našli pa niso nič. Čudno se nam zdi, da tako vestno iščejo orožje pri nas v Steverjanu in kakor doznavamo tudi v Standrežu, to je pri Slovencih, kjer ni še počila nobena bomba. V Gorici, kjer vsako leto vržejo gotovi elementi bombo proti slovenskim tvrdkam, pa ne morejo iztakniti krivca! To je zares čudno!

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiska: tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu

Skriljevo

Bližajo se pokrajinske volitve in tudi mi Slovenci iz občine Dolenje se moramo zavedati naše dolžnosti. Naj nihče ne naseda raznim demokršćanskim lovcom na slovenske glasove! Vsi se moramo zavedati, da ni demokršćanska vlada v Rimu stonila prav ničesar za zaščito nas Slovencev v Italiji in da nasprotno razni funkcionarji in ves demokršćanski aparat deluje proti nam Slovincem. Naša dolžnost je, da glasujemo vsi samo za slovenskega kandidata!

Lov na zajce

Zbor goriških lovcev je sklenil, da se odpre lov na zajce prvo nedeljo oktobra. S tem so hoteli opozoriti zajce, da se lahko še pol leta mirno pasejo.

Konji iz Slovenije

V zadnjih desetih dneh je prišlo v Italijo čez blok pri Rdeči hiši kakih petdeset konj, ki so jih uvozili iz Slovenije.

Boršt

V Borštu v zapadnih Brdih onstran meje je 22. t. m. umrl g. France Fabricio, obče znani kmetovalec v tamkajšnjem okraju, ki je uredil sebi in svoji družini udoben dom in jim pripravil blagostanje s trdom svojih rok. Pokojnik zapušta dva sinova in hčerko, ki je soproga gospoda Ivota Princiča, industrijca v Krminu.

Hudo prizadetim preostalih, zlasti gospe Princičevi in vsej družini naše iskreno sožalje.

Rok za poravnavo finančnih prestopkov

Opozorjamo vse prizadete, da potече 15. junija t. l. rok za poravnavo finančnih prestopkov. Vsak, ki je zapadel kakemu finančnemu prestopku, ga lahko do 15. junija poravnava, ne da bi mu bilo treba plačati kake globe, posebne takse i. t. d.

Carinski pas

S carinskim pasom (ozona francak), ki oprešča plačevanje raznih vrst davka na raznovrstnih predmetih, ki se uvažajo v Gorico, so zadovoljni samo tisti štirje Goričani, o katerih teče glas, da so se s carinskim pasom silno okoristili. Na splošno se ljudstvo pritožuje, da ne občuti nobene koristi zaradi uvedbe carinskega pasu. Ta trditve odgovarja resnici. Sedaj se briga trgovska zbornica, da bo skupaj z raznimi drugimi organi sestavila in poslala vladi nov predlog za razširitev ugodnosti carinskega pasu. Prizadevanje je le vredno pohvale, koliko bo zaleglo, je pa težko povedati in verjeti!

MLADEGA ABSOLVENTA

trgovske akademije išče trgovsko podjetje za takojšen nastop. Ponudbe na upravo lista pod značko »Takojsen nastop«.

Mizarji kmetovalci podjetniki

Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame in parkete nudi najugodnejše

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

Občni zbor Slov. gospodarskega združenja

Upravni odbor Slovenskega gospodarskega združenja v Trstu sklicuje redni občni zbor združenja za nedeljo dne 6. maja 1951 ob 9. uri dopoldne v prostorih združenja v ul. F. Filzi 10-I.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika
2. Poročilo nadzornega odbora
3. Razrešnica dosedanjemu odboru
4. Volitve izvršnega, upravnega in nadzornega odbora
5. Smernice za bodoče delovanje in slučajnosti.

Ce občni zbor ne bo sklepčen ob prvem sklicanju, bo sklepčen eno uro pozneje, t. j. ob 10. uri ob vsakem številu navzočih. Člani se lahko dajo zastopati po drugih članih; v tem primeru jim morajo izdati pismeno pooblastilo; vendar ne sme noben pooblaščenec imeti več kot pet pooblastil.

Upravni odbor

POMENKI O PREHRANI

Dr. Bregant Marjan

Ni verjetno, da se narodi lahko prehranjujejo po uradno določenih predpisih, zato je treba tako ureditev prehrane odkloniti!

V zvezi s prehranbenimi gibanji bomo proučili nekaj važnih živil.

1) **Beljakovinski delež.** Pravda o beljakovinskem minimumu še ni zaključena, ker bi ga nekateri radi znižali, drugi pa zvišali. Vendar je potreba po beljakovinah pri raznih ljudeh različna. Dvomim, da lahko zavziva brez škode cel narod, bodisi za eno življenjsko dobo, ali skozi več generacij, hrano, ki vsebuje premalo beljakovin. Zgodovina nam dokazuje, da so nadvladajoči narodi uživali dosti mesa. Tudi naš narod smatra meso za hrano, ki »da moča« in jo kot tako visoko ceni. Zato ostanimo zaenkrat še pri določenih minimalni količini, ki se suče od 75-80 gr dnevno. Krajšati si jo pustimo od svojega zdravnika, kadar on ve, da bo s krajšanjem beljakovin dosegel zdravilni učinek.

2) **Krušno vprašanje.** Z gospodarskega stališča je napak, da se je naš narod, ki je svojočasno zavijal zmesen, ržen in koruzen kruh, preusmeril k belemu pšeničnemu kruhu. Res je: ržen kruh ima nekaj manj beljakovin kot pšeničen kruh, toda to se ni zadosten razlog, da smo mu obrnili hrbet. V mestih nosijo za to preusmeritev precejšnjo odgovornost peki, ker ne pečejo dovolj skrbno črnega kruha. Kruh je danes postal masni industrijski proizvod, ki nikakor ne odgovarja zahtevam okusa niti potrebam zdravja. Za beljenje pšenične moke uporabljajo danes kemikalije, ki za zdravje niso indiferentne. Ravnotako je škodljivo zdravju zavijanje toplega kruha, ki vsebuje gotove snovi (alergene), katere kvarno učinkujejo predvsem na želodčno sluznico. — Na kmetih pa je žal opažati stalno prodiranje mestnih navad, ali bolje razvad, ki jih mamice imenujejo »moderne«.

3) **Vprašanje mineralnih snovi.** Samo v posebnih okoliščinah, kot n. pr. med vojno, opažamo obolenja zaradi pomanjkanja mineralnih snovi, in to predvsem zaradi pomanjkanja mleka, mlečnih izdelkov, jaje in sličnega, kar se odraža v glavnem v laktičnih kostnih obolenjih. Pri rahitisu gre manj za po-

manjkanje mineralnih snovi v hrani, kot za zmanjšano sposobnost od strani obolelih tkiv, da vežejo apnenčeve soli.

Ako natančno proučimo našo povprečno hrano, spoznamo, da daje našemu telesu zadostno količino mineralnih snovi. Rubner dokazuje, da daje Evropejec živalski del hrane, čeprav krije le tretjino potrebnih kalorij, več soli kot rastlinski del. Zaradi tega je dajanje posebnih soli v splošnem nepotrebno in odveč, posebno, če pomislimo, da zapušta določen del teh umetno dodanih soli naše telo neuporabljeno skozi črevice ali skozi sečne cevi. Kar se pa ravnesja med bazami in kislinami tiče, moramo ugotoviti, da razpolaga človekovo telo s čudovitimi regulatorji tako, da je močno dvomljivo, če nam je s prehrano sploh mogoče vplivati na to ravnesje. Pri nekaterih boleznih (diabetes - sladkorna bolezen, renalna insuficienca - ledvična nezadostnost) opazujemo zrušenje teh regulacijskih naprav in s tem ravnesja med bazami in kislinami; v teh slučajih vzpostavimo zopet to ravnesje s pomočjo primerne prehrane.

4) **Vprašanje kave in čaja.** Govoriti o njih z zdravniškega vidika je na tem mestu odveč, kajti zdravnik mora v vsakem posameznem primeru odločiti, ali ju lahko dovoli ali ju pa mora prepovedati. Obsoditi je treba težnjo, da bi postala kava ljudsko hranilo in posebno se je treba boriti proti pretiranemu uživanju ter proti vsaki zlorabi teh pijač. Z narodno gospodarskega vidika pa so proti kavi upravičeni še tehniški pomisleki: vse preveč denarja gre za njen nakup v inozemstvo; v domačem gospodarstvu se za njeno ceno lahko nabavijo druga hranila, ki so za zdravje in za razvoj telesa dragocenejša. Iz teh razlogov ne podcenjujmo dobre domače žitne kave!

5) **Vprašanje vitaminov.** Vsaka mešana hrana nam dovaja zadostne količine vitaminov, predvsem:

- a) kadar hrane preveč ne kuhamo ali pečemo, kar je poleg drugega tudi znak slabe kuhinje;
- b) kadar ostane voda, v kateri smo kuhali sočivje, sestavni del jedi.

(Se nadaljuje)

Drobne vesti

Obnovite osebne izkaznice

Znano je, da izgubi osebna izkaznica vsako veljavo po treh letih njene izdaje. Prav meseca aprila potечеjo tri leta, odkar so na Goriškem izdali izkaznice. In ker brez veljavne osebne izkaznice ni moči niti kretati se, niti voliti, je nujno potrebno, da si vsakdo preskrbi obnovljeno osebno izkaznico še pred volitvami, ki bodo dne 10. junija t. l.

Volivni imeniki

Goriški župan razglasuje, da so razstavljeni volivni imeniki, ki si jih lahko vsakdo ogleda najkasneje do 30. t. m.

Slovenskim volivcem svetujemo, naj se prepričajo, ali so vpisani in v kakšen volivni sedež in okrožje spadajo.

Število brezposelnih

V vsej goriški pokrajini štejemo 10.826 brezposelnih, ki so razdeljeni takole: Gorica 2572, Gradež 1243, Tržič 1921, Ronki 719, Starancan 237, Sv. Peter ob Soči 223, Skocijan 314, Turjak 257, Poljan 255, Doberdolu 169, Gradišče 439, Fara 200, Marjan 167, Romans 455, Zagraj-Sovodnje 639, Krmin 516, Kapriva-Stevevan 409, Dolenje 53.

Letos je bilo nabranih prostovoljnih prispevkov za zimsko pomoč brezposelnim 8 milijonov pet sto tisoč lir, lani pa 13 milijonov. Vsega skupaj je bilo letos razdeljenih 24 milijonov lir podpore in še kakih 12 milijonov bo razdeljenih v teku meseca.

Natečaj za 64 mest Podračunovodje

Z ministrskim odlokom od 28. februarja t. l., ki ga je objavila »Gazzetta Ufficiale« št. 77 dne 4. t. m., je razpisan natečaj za izpitom za 64 mest podračunovodje (viceragioniere) na poizkus, in sicer pri civilni upravi notranjih zadev.

Zahteva se izvirna diploma računovodje in trgovskega izvedenca (perito commerciale) ali pa diploma trgovskega, industrijskega in aktuarskega izvedenca in računovodje.

Prošnjo je treba predložiti do 4.

junija t. l. na prefekturo prosilčvega bivališča, kjer dajejo v kabinetnem uradu tudi vsa tozadevna pojasnila.

Nadškof na zdravniškem počitku

Goriški nadškof mons. Margotti je odšel nekam v Lombardijo na zdravniški počitek, ker je preстал hudo influenco. Cerkevne posle važnejšega pomena bo v njegovi odsotnosti opravljal mons. Soranzo.

Vsi prosijo pomoč, pomoč...

Vlada v Rimu bo morala postaviti poseben urad samo za sprejemanje prošenj za pomoč raznih občin, ustanov in udruženj goriške pokrajine. Znano je, da se za vladno pomoč najbolj potegujeta goriški občinski izvršni odbor in pa odbor za upravo goriške carine prostega pasu (ozona francak). Zdjaj so se pridružili še nekateri občinski svetovalci iz Tržiča, ki so poslali prefektu pismo, da podajo ostavko na svoja mesta, če se vlada ne zgane, da nakaže takoj denarno pomoč tržički občini.

V nedeljo so izročili ministru Vanoniju zahtevo po pomoči tudi voditelji udruženja goriških obrtnikov.

Vsi trdijo, da ne morejo živeti brez vladne pomoči, in skoro vsi navajajo kot vzrok temu njihovemu nevdržnemu položaju »krivične meje«.

Te krivične meje pomenijo »slovensko ljudstvo«, ki je dajalo življenje Gorici, in ne samo Gorici, in katero so za zahvalo Italijani zaničevali in mu kratili vse njegove pravice.

Meje so še premalo pravične, gospodje, ki sovražite Slovence še danes, kar jih je ostalo v mejah Italije. Priznavate pa z vašimi trditvami, da so vas le Slovenci preživljali!...

Mirko Zornik na prostem kretanju

Mirko Zornik, o katerem smo poročali, da so ga zaprli na podlagi znane krivične sodbe bivšega fašističnega posebnega sodišča, ki je lansko leto zadela tudi dr. A. Sfiligoja, je sedaj na prostem kretanju v pričakovanju procesa za pregled sodbe.

✦

Sporočamo vsem sorodnikom, znanec in prijateljem žalostno vesti, da nas je 24. t. m. za vedno zapustila naša draga

Josipina Perhauc
roj. Suša

v starosti 86 let. Pokopali smo jo v četrtek 26. t. m. v družinsko grobnico na tržaškem pokopališču.

Trst, 27. aprila 1951.

ZALUJOCI OSTALI

ZAHVALA

Ob priliki težke izgube nepozabnega nam

Emila Okretiča

se zahvalujemo vsem, ki so nam na kakršen koli način stali s tolažbo in sočutjem ob strani v teh težkih trenutkih.

Posebno se zahvaljujemo vsem, ki so pripomogli in prispevali, da smo dragega pokojnika pripeljali domov. Zahvaljujemo se Gospodarski delegaciji FLRJ v Trstu za vsestransko pomoč pri prevozu z Reke, č. g. župniku za opravljene cerkvene obrede, Slovenski demokratični zvezi, športnim društvom in vsem za poklonjene vence in cvetlice, nabrežinski godbi ter sploh vsem, ki so v tako velikem številu spremljali predragega nam pokojnika na njegovi poslednji poti.

Nabrežina, dne 20. aprila 1951.

DRUZINA OKRETIC

PLETILJE

Na letošnjem velesajmu v Milano si boste lahko ogledale in nabavile — po enižanih cenah — odlične pletilne stroje znamke

C. F. POPP DUNAJSKEGA IZ VORA

Vse informacije in pojasnila dobite pri trdkci

UNIVERSALTECNICA

Trst - Largo Piave, 3

ki je izključni koncesionar za Tržaško ozemlje, Videmsko pokrajino in Tirolsko. - Prodaja tudi na majhne mesečne obroke

